

Motion till riksdagen 2021/22:2270

av **Nina Lundström (L)**

Skatteutjämningsystemet och Stockholmsregionen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av åtgärder gällande det nationella skatteutjämningsystem som beaktar Stockholmsregionens utmaningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förutsättningarna för kommunerna ser olika ut i Sverige. Vissa kommuner har ett vikande befolkningsunderlag och andra har stor inflyttning. Det kostar att upprätthålla samhällsservice i glesbygd och därför behöver glest befolkade områden kompenseras. Kommuner hanterar olika utmaningar nationellt både vad gäller krympande verksamhet eller växtvärk. I kommuner med hög rörlighet bland befolkningen kan prognoser slå fel och behovet av förskolor, skolor, äldreomsorg och andra samhällsnyttiga verksamheter förändras snabbt. Boendestrukturen påverkar utvecklingen, vilket även pandemiåret har visat. Trångboddheten i flerbostadshus i storstadsregioner är mer uttalad och rörligheten ibland hög. De flesta kommunerna möter utmaningar över tid men på olika sätt. Vissa har en skattekraft som varierar, andra har högre kostnader, på grund av demografi och andra strukturella faktorer. Därför bör ett finansieringssystem för kommuner och regioner ta hänsyn till att utmaningar ser olika ut och målet bör vara att alla kommuner oavsett situation ges goda förutsättningar att möta de utmaningar som finns. Kommuner och regioner blir idag vinnare och förlorare, vilket är beklagligt.

Syftet med det befintliga utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och regioner. Samhällsservice ska vara oberoende av både skattekraft och kostnader som inte är påverkbara. Men systemet har inneboende utmaningar oavsett alla vidtagna åtgärder för att revidera systemet. Revideringen av systemet har inte lett till att principerna för systemet diskuteras, vilket bör vara en central fråga. Frågor som bör adresseras handlar om vilka konsekvenser systemet i sig

leder till för en kommuns utveckling och finansiering. Bristen på förutsägbarhet i utjämningsystemet, och effekterna på ekonomin, tvingar fram snabba åtgärder och sparbetning som drabbar välfärdens kärna – vård, skola och omsorg.

Kommuner och regioner ansvarar för många verksamheter bland annat för vård, skola och omsorg som tar i anspråk den största delen av den kommunala budgeten. Men även nödvändiga investeringar i infrastruktur och verksamhetslokaler belastar den kommunala ekonomin genom avskrivningar och drift. Det kostar att krympa och det kostar att växa. Utjämning sker dessutom även på fler sätt exempelvis den statliga skatten som invånare betalar som hamnar i statskassan. Enbart Stockholms stad står för ca 12 miljarder, mer än en femtedel av den totala statliga inkomstskatten, trots att bara 10 procent av Sveriges invånare bor i huvudstaden.

Dagens system syftar till att utjämna strukturella skillnader men detta innebär inte att alla kommuner och regioner får samma förutsättningar att klara av sina åtaganden. De kommuner och regioner som finansierar åtgärder i andra kommuner och regioner får konsekvenser i sin egen verksamhet. För Region Stockholm innebär skatteutjämning en utgift från 1,6 miljarder kronor 2020 till 4,8 miljarder kronor 2024. Kommuner som Sundbyberg har en betydande marginaleffekt genom utjämningsystemet. Varje nyinflyttad, eller personer som går från bidrag till arbete, ger marginell positiv kommunal-ekonomisk effekt. Effekterna på den kommunala ekonomin blir inte gynnsamma även om tillväxten och bostadsbyggandet är positivt i sig. Det kostar att växa och risken är att utjämningsystemets effekter kommer att bromsa utvecklingen.

Utjämning handlar inte om stad mot land. Hela Sverige behövs. Men målet bör vara att alla kommuner och regioner bör kunna ställa krav på förutsägbarhet för att få en ekonomi i balans långsiktigt i en tid när många faktorer påverkar den ekonomiska utvecklingen markant inte minst pandemin, demografi och tillväxt. Staten bör bära huvudansvaret för regionala insatser och bör bistå kommuner i glesbygd. Det behövs en nationell utjämning som även beaktar Stockholmsregionens utmaningar. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Nina Lundström (L)